

Thorvald Staunings tale ved Rådhusfesten

Taler

Thorvald Stauning
Statsminister

Dato

26. juni 1933

Sted

Ukendt

Omstændigheder

Landsforeningen Dansk Arbejde fejrer 25-års jubilæum.

Landsforeningen "Dansk Arbejde", hvis 25 Aars Jubilæum vi fejrer i dag, er ikke nogen almindelig Forening for Varetagelse af en begrænset Kreds' Interesser.

Dansk Arbejde er en national og social Institution, hvis Virksomhed har sat dybe Spor. Det kan næppe opgøres i Penge, hvad der er udrettet af denne Forening, men det drejer sig om mange Millioner, Hundreder af Millioner, som nationaløkonomisk er tjent, mange Millioner omsat i dansk Produktion og Arbejds løn til danske Arbejdere. Millioner, som under den gamle Tilstand med de gamle Principper for Handelen og Produktionen var gaaet ud af Landet, medens danske Arbejdere havde været uden Beskæftigelse.

Det synes maaske nu uforholdsmæssigt at have en særlig Forening til at passe paa, hvor Varer købes. Det skulde synes indlysende for offentlige Myndigheder som for danske Borgere, at man køber Landets egen Produktion, forinden man søger til udlandet efter det, der produceres herhjemme, men der er virkelig Folk, der endnu ikke forstaar, hvad der tjener dem selv bedst.

Se den Gang Foreningen Dansk Arbejde traadte frem for 25 Aar siden, var der ikke saa stor Arbejds løshed, som der siden er blevet. Den Gang var der ingen, som fandt paa at spørge, om Skoene var danske, om Sæben var dansk eller, om der fandtes dansk Likør, man spurgte maaske netop efter tyske Sko, engelsk Sæbe og fransk Likør. Men hos nogle dæmrede en Følelse af, at det næppe var forsvarligt at handle saaledes. Danske Industridrivende og Haandværkere følte, at de havde en Ret til det danske Marked, saaledes som det var anerkendt for det danske Landbrug. Der købtes nogle russiske Gæs, og der var nok ogsaa nogle Bagere, som købte finsk Smør, men i Hovedsagen brugte vi danske Landbrugsprodukter, og det er blevet endnu mere udpræget siden den Gang.

Landbruget er imidlertid blevet vor største Eksport-Industri og regner ikke Hjemmemarkedet for noget større, hvad det heller ikke er i forhold til den hele Produktion.

Industrien er imidlertid helt anderledes stillet, og altfor mange har staaet ligegyldige, eller endog uvillige, overfor den industrielle Udvikling og dens Betydning.

Danmark er fra Naturens Haand Agerbrugsland, og Danmark savner de værdifulde Raastoffer, som er af Betydning for Industrien: Jærn, Kul, Olie, Metaller o.m.m.

Dampmaskinen, Dampskibet og talrige andre tekniske Fremskridt overvandt imidlertid Trangen til Raastoffer, de kunde forholdsvis let skaffes, og industriel Produktion blev mulig. Ved siden af Landbruget havde vi haft Anvendelse for Bageren, Smeden, Væveren, Skræderen og

Skomageren, men selv nogle af disse blev truet af den store industrielle Udvikling ude i verden. Fra det store Udland tilførtes Støvler og Klæder, Alenvarer og Smedearbejde, der var intet sikret udenfor Landbruget udover det daglige Brødforbrug og Husbygningen. Og saa maatte man altsaa med i Kapløbet. Det haandgjorte Arbejde maatte erstattes af det fabrikmæssigt udførte, og denne Udvikling var ikke alene nødvendig paa Grund af Prisforskellen, der hurtigt opdagedes af det købende Publikum, men ogsaa nødvendig for Nationens Opretholdelse som selvstændig Nation.

I svundne Tider havde man beskæftiget Befolkningens store Flertal ved Agerbruget, men det Forhold ændredes betydeligt.

Tærskværket, Selvbinderen, Saamaskinen og de andre maskinelle Frembringelser overflødiggjorde efterhaanden de Mennesker, der havde arbejdet med Le og Plejl, og den voksende Befolkningsmængde kunde ikke finde Anvendelse paa den danske Jord. Det var en national Lykke, at Industrien voksede frem, at Varerne blev billigjorte, saa Forbruget kunde vokse, det var, og det er fremdeles Redningen for menneskene. God Løn, billige Produkter, stor Efterspørgsel og deraf følgende stor Produktion.

Man kan bryde ind i denne udvikling, man kan forsøge at trykke Lønnen, man

kan forsøge at holde Priserne oppe og ved formindsket Produktion opretholde Udbyttet, men Befolkningstilvæksten kan man ikke faa anbragt, og saa rejser sig, ikke et Spøgelse, men det farlige, levende Arbejdsløsheds-Problem.

Hvis nu Verden var en Enhed for de menneskelige væsener, hvis man ikke kendte Indvandningsforbud, Toldmure, Importforbud o.l., saa kunde Menneskene indrette sig som i Fortiden, men det er forbi, efter at alle Lande er kommet i konflikt med Befolkningstilvækst, tekniske Fremskridt, Spærringsforanstaltninger og andet, som hører den moderne Tid til. Man maa, hvor lidt eller hvor meget man synes om det, indrette sig i det lille Land, som den store Verden udenom os indretter sig selv. Det er næppe i overensstemmelse med Naturens Orden, naar man forsøger at virkeliggøre Per Gynts Ord om at være sig selv nok. Det strider ligefrem imod Slægtsleds Udvikling og Lære, imod Frikonkurrence, Frihandel og anden liberal Teori, men vi kan ikke være Idealister, naar Verden iøvrigt lader Idealerne sejle deres egen Sø.

Vi maa følge den Vej, der for os fører til Maalet, og Maalet maa være at finde nyttig Beskæftigelse for dem, der lever i vort lille Samfund. Kommer der andre Tider og bedre Tider for den ideelle, internationale Opfattelse, saa lad dem, der lever til den Tid, vandre den anden og maaske bredere vej frem til Verdenssamfundets naturlige Tilstand.

Men ud fra disse Synspunkter, ud fra denne Opfattelse af den Verdenstilstand, som vi nu oplever, hilser vi Bevægelsen til Støtte for dansk Produktion, Landsforeningen "Dansk Arbejde" som den nødvendige og nyttige Propagandist for det danske Arbejde. I 25 Aar banede denne Forening Vej for den naturlige og sunde opfattelse angaaende Pligten overfor det danske Arbejde. Skridt for Skridt vandt den frem og gjorde dansk Arbejde agtet og anset. Den kæmpede mod Fordomme, mod Fortids Forestillinger, mod den lille Nations Snobberi for de store, og den vandt Plads og Virkefelt for dansk Foretagsomhed og for danske Arbejdere.

Derfor hilser vi i dag den Forening, der holder sit første Jubilæum. Igennem 25 Aar er sund Fornuft trængt igennem Mørket, stort er vundet, og Betingelserne for nye Fremskridt er til stede. Vi oplever de mørkeste Tider, som moderne Samfund har oplevet. Vi har Krise og Krig, vi har Broderstrid og Fjendskab. Vi er sikkert langt fra det Lykkeland, som Mennesker har drømt om, men vi er ikke værre stillet, end at vi selv kan være – om ikke just vor egen Lykkes Smed, saa

dog i Stand til at spænde mange flere Heste for Ploven end før og igennem denne Kraftudfoldelse i nogen Maade at blive Herrer over den Skæbne, vor egen Befolkning skal lide.

Hilsen og Lykønskning til Landsforeningen Dansk Arbejde. Tak for det grundlæggende Arbejde og Lykke med Fortsættelsen i alle arbejdende Landsmænds Interesse.

Kilde

Rigsarkivet: Statsministeriet Thorvald Stauning, Embedsarkiv. 1929-1942 (0001+M01). Taler, artikler med videre.

Kildetype

Maskinskrevet manuskript

Tags

Festtale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/thorvald-staunings-tale-ved-raadhusfesten>